

PTOP

Comarques Gironines

Catàleg de
paisatge

Volum IIa

Memòria

Aprovació definitiva
Novembre de 2010

ÍNDEX VOLUM 2a

1. INTRODUCCIÓ	1
2. LES UNITATS DE PAISATGE	7
Alta Garrotxa	9
Ardenya - Cadiretes	27
Els Aspres	47
Alt Ter	71
Cabrerès - Puigsacalm	91
Cap de Creus	105
Costa Brava.....	125
Baixa Tordera	145
Empordanet - Baix Ter	163
Estany de Banyoles	187
Garrotxa d'Empordà	209
Les Gavarres.....	231
Guillerries	251

ÍNDEX DE MAPES

Alta Garrotxa. Situació	11	Empordanet - Baix Ter. Situació	165
Alta Garrotxa. Valors estètics.	23	Empordanet - Baix Ter. Valors estètics.	183
Alta Garrotxa. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	25	Empordanet - Baix Ter. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	185
Ardenya - Cadiretes. Situació	29	Estany de Banyoles. Situació	189
Ardenya - Cadiretes. Valors estètics.	43	Estany de Banyoles. Valors estètics.	205
Ardenya - Cadiretes. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	45	Estany de Banyoles. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	207
Els Aspres. Situació	49	Garrotxa d'Empordà. Situació	211
Els Aspres. Valors estètics.	67	Garrotxa d'Empordà. Valors estètics.	227
Els Aspres. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	69	Garrotxa d'Empordà. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	229
Alt Ter. Situació	73	Les Gavarres. Situació	233
Alt Ter. Valors estètics.	87	Les Gavarres. Valors estètics.	247
Alt Ter. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	89	Les Gavarres. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	249
Cabrerès - Puigsacalm. Situació	93	Guilleries. Situació	253
Cabrerès - Puigsacalm. Valors estètics.	101	Guilleries. Valors estètics.	267
Cabrerès - Puigsacalm. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	103	Guilleries. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	269
Cap de Creus. Situació	107		
Cap de Creus. Valors estètics.	121		
Cap de Creus. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	123		
Costa Brava. Situació	127		
Costa Brava. Valors estètics.	141		
Costa Brava. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	143		
Baixa Tordera. Situació	147		
Baixa Tordera. Valors estètics.	159		
Baixa Tordera. Valors històrics, simbòlics i socials, i miradors i itineraris	161		

ÍNDEX DE FIGURES

Figura 1: Cinglera de Tavertet, el Far.	3	Figura 1.17: Les pastures ocupen els nivells més elevats del cim del Comanegra.	18
Figura 2: Conreus a l'Alt Empordà.	3	Figura 1.18: El Santuari de la Mare de Déu del Mont amb les antenes de telecomunicacions al seu costat.	19
Figura 3: Platja de Canyelles.	3	Figura 1.19: Alguns grups de cavalls resclossanys pasturen a l'Alta Garrotxa.	19
Figura 4: Unitats de paisatge de les Comarques Gironines.	6	Figura 1.20: Cultiu de farratge a la vall del torrent del Toll.	20
Figura 1.1: Panoràmica de les serres de l'Alta Garrotxa, amb la Tossa d'Espinau en primer terme a la dreta, i el Puig de Bassegoda al fons.	9	Figura 2.1: La Costa Brava entre Sant Feliu de Guíxols i Tossa de Mar.	27
Figura 1.2: Vista del poble d'Oix al peu del puig Ferran i amb el puig del Bassegoda al fons.	10	Figura 2.2: Paisatge litoral entre Lloret de Mar i Blanes.	28
Figura 1.3: L'ermita de Sant Aniol, datada en el segle IX, és una de les ermites més antigues de l'Alta Garrotxa.	10	Figura 2.3: Els boscos de suros i alzines recobreixen grans extensions de l'Ardenya.	28
Figura 1.4: La riera de Sant Aniol.	10	Figura 2.4: La platja de Lloret de Mar.	28
Figura 1.5: Les cingleres calcàries constitueixen un dels elements característics del paisatge de l'Alta Garrotxa.	10	Figura 2.5: Urbanització al massís de l'Ardenya.	28
Figura 1.6: Boscos caducifolis al peu del Comanegra.	12	Figura 2.6: Front costaner a l'alçada de Pinya de Rosa.	30
Figura 1.7: Els materials calcaris han donat lloc a la presència de fenòmens càrstics.	12	Figura 2.7: La Pedralta, a Sant Feliu de Guíxols.	30
Figura 1.8: Els recursos forestals de l'Alta Garrotxa, com els boscos de la serra d'Anyers, han estat aprofitats intensament des de l'Alta Edat Mitjana.	13	Figura 2.8: El Monestir de Sant Feliu de Guíxols.	31
Figura 1.9: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	14	Figura 2.9: La platja de Lloret de Mar els anys 60 del passat segle.	31
Figura 1.10: L'hostal la Muga és un exemple de poblament disseminat, al voltant del qual s'articulava l'aprofitament dels recursos de l'Alta Garrotxa.	14	Figura 2.10: La platja de Blanes en els anys 1910-1920.	31
Figura 1.11: El paratge del poble de Beget posseeix un elevat valor històric.	15	Figura 2.11: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	32
Figura 1.12: Les ruïnes del monestir de Sant Llorenç de Sous.	16	Figura 2.12: Panoràmica del paisatge del massís de l'Ardenya-Cadiretes.	32
Figura 1.13: El salt de la Núvia, saltant d'aigua a la capçalera del riu Llierca i font de llegendes. ...	16	Figura 2.13: <i>Badia de Tossa</i> , obra de Rafael Benet del 1945.	33
Figura 1.14: Les Cingleres de Gitarriu són un dels espais més visitats pels escaladors i excursionistes.	17	Figura 2.14: <i>Catalunya</i> , de Juan Sorolla, pintura inspirada en el paisatge de Santa Cristina.	33
Figura 1.15: Ermita de Sant Feliu de Riu, situada en un indret privilegiat.	17	Figura 2.15: El paisatge costaner de Pinya de Rosa destaca pels valors naturals i estètics.	33
Figura 1.16: El despoblament rural ha estat una de les causes de l'avenç del bosc.	18	Figura 2.16: Vista panoràmica del paisatge de Tossa de Mar.	34
		Figura 2.17: L'ermita de Sant Elm a Sant Feliu de Guíxols.	35
		Figura 2.18: Les carreteres que travessen l'Ardenya són molt revirades.	36
		Figura 2.19: Blanes des del mirador de Sant Joan.	36
		Figura 2.20: La badia de la platja de Sant Pol, observada des de l'inici del camí de ronda de S'Agaró.	36

Figura 2.21: Els polígons industrials i comercials, com els de la imatge situats a Blanes, es localitzen a l'entorn de les carreteres d'entrada i sortida de les poblacions.	37	Figura 3.19: Castell de Mont-roig, a Darnius.	59
Figura 2.22: La platja de S'Abanell, a Blanes, està molt afectada per problemes d'erosió.	37	Figura 3.20: Als Aspres abunden les pistes forestals que permeten recórrer paisatges agrícoles i agroforestals d'interès.	59
Figura 2.23: Panoràmica de la urbanització Lloret Residencial.	38	Figura 3.21: Conreu d'oliveres esglaonades en feixes amb parets de pedra seca.	60
Figura 2.24: Urbanització a la costa.	39	Figura 3.22: Construcció del TAV a Pont de Molins.	61
Figura 2.25: La cala Treumal.	39	Figura 3.23: Límit entre l'àrea agrícola i l'espai forestal, amb el Castellà Gran presidint el paisatge.	62
Figura 3.1: La vinya i els alzinars conformen el paisatge dels Aspres.	47	Figura 3.24: El poble de Rabós.	63
Figura 3.2: Camp de vinyes a Espolla.	48	Figura 4.1: Paisatge hivernal d'una vall de l'Alt Ter.	71
Figura 3.3: Instal·lacions per al transport internacional de mercaderies a La Jonquera.	48	Figura 4.2: El Taga vist des de Coll de Jou (font: Joan Batet).	72
Figura 3.4: Sureda a Darnius.	48	Figura 4.3: Els boscos caducifolis predominen en el paisatge.	72
Figura 3.5: Paisatge agrari dels Aspres amb el Puig Neulós tancant l'horitzó.	48	Figura 4.4: El riu Ter és un element estructurador del paisatge de l'Alt Ter.	72
Figura 3.6: La meteorització del granit dona lloc a formes de relleu com les acumulacions de boles, aquesta esberlada.	50	Figura 4.5: El monestir de Ripoll és un element del paisatge amb un alt valor històric, simbòlic i identitari.	72
Figura 3.7: Un dels estanys de Campany recobert per un dens recobriment de canyís.	50	Figura 4.6: Les fagedes, aquesta amb pi roig, són freqüents a les obagues de les serres de l'Alt Ter.	74
Figura 3.8: Menhir del Quer Afumat, prop de Capmany.	51	Figura 4.7: Les pinedes de pi roig són els boscos més estesos a l'Alt Ter. A la imatge, una pineda a Campdevàrol, al costat de les planes del riu Merdàs.	74
Figura 3.9: Església d'Espolla.	51	Figura 4.8: Pont sobre el riu Ter al seu pas per Sant Joan de les Abadesses.	75
Figura 3.10: L'aprofitament de les suredes ha estat una activitat tradicional als Aspres.	52	Figura 4.9: Sant Joan de les Abadesses.	75
Figura 3.11: Foto aèria del campament de Sant Climent Sescebes.	52	Figura 4.10: Panoràmica de la serra de Puig d'Estela.	76
Figura 3.12: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	52	Figura 4.11: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	77
Figura 3.13: Panoràmica del paisatge actual dels Aspres.	53	Figura 4.12: Monestir de Sant Joan de les Abadesses.	77
Figura 3.14: El paisatge de les vinyes dels Aspres ha estat font d'inspiració de diferents obres artístiques.	54	Figura 4.13: Antiques instal·lacions de les mines de carbó d'Ogassa.	78
Figura 3.15: L'embassament de Boadella.	55	Figura 4.14: Aspecte primaveral d'un prat de dall prop de Campdevàrol.	78
Figura 3.16: Formes de modelat granític, prop de Capmany.	56	Figura 4.15: Conreus a la plana al·luvial del Ter, al sud de Ripoll.	79
Figura 3.17: Prop de Vilamaniscle predominen serres suaument ondulades recobertes per arbres dispersos.	57	Figura 4.16: Aprofitament forestal d'una roureda als solells del Catllar.	79
Figura 3.18: Valor social de les ribes del pantà de Boadella.	58	Figura 4.17: La qualitat de la carn de boví de l'Alt Ter és coneguda arreu gràcies a les IGP Vedella dels Pirineus Catalans.	79

Figura 4.18: Camí ral entre Campdevànol i Gombrèn.	80	Figura 6.5: La badia del Port de la Selva.	106
Figura 4.19: Els horts situats a les planes fluvials pateixen una forta pressió urbanística.	81	Figura 6.6: El paisatge vegetal de l'interior del cap de Creus està caracteritzat per la gran extensió que hi prenen les brolles.	108
Figura 4.20: Panoràmica de la serra Cavallera.	81	Figura 6.7: Grans penya-segats a la costa nord, entre Portbou i Colera.	109
Figura 4.21: Vessant afeixat a Vallfogona de Ripollès.	82	Figura 6.8: Dolmen de la Creu d'en Cobertella, testimoni d'una ocupació humana des d'antic.	109
Figura 4.22: Polígon comercial a la perifèria de Ripoll.	82	Figura 6.9: Portbou el 1945.	109
Figura 4.23: Paisatge hivernal a la vall de la riera de les Llosses.	83	Figura 6.10: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	110
Figura 5.1: Vista panoràmica del Cabrerès-Puigsacalm.	91	Figura 6.11: L'estació internacional de Portbou.	110
Figura 5.2: Els cingles de Tavertet-Rupit-el Far.	92	Figura 6.12: <i>Cadaqués</i> , del paisatgista Lluís Roura.	111
Figura 5.3: Els boscos caducifolis doten el paisatge de característiques medieuropees.	92	Figura 6.13: Paisatges del cap de Creus a l'obra de Dalí <i>Destete del mueble alimento</i>	111
Figura 5.4: Les pastures són aprofitades pel manteniment de les activitats ramaderes.	92	Figura 6.14: El far del cap de Creus.	111
Figura 5.5: Perfil del Puigsacalm.	92	Figura 6.15: La cala Borró amb el sistema dunar.	112
Figura 5.6: Les cingleres del sector oriental.	94	Figura 6.16: El nucli litoral de Cadaqués.	112
Figura 5.7: Cim del Puigsacalm.	94	Figura 6.17: El castell de Quermançó.	113
Figura 5.8: El mosaic paisatgístic format per conreus, pastures i boscos caducifolis.	95	Figura 6.18: Inici del GR-11. Al fons, el Pení.	113
Figura 5.9: Grans usos i cobertes del sòl. Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	95	Figura 6.19: L'antiga carretera de Colera a Portbou.	114
Figura 5.10: La punta del Far envoltada per la boira.	95	Figura 6.20: El mas Ventós és un excepcional mirador sobre la plana de l'Empordà.	115
Figura 5.11: El salt de Sallent, a Rupit.	96	Figura 6.21: Port de Portbou.	115
Figura 5.12: Els colors bigarrats de la cinglera.	96	Figura 6.22: La Selva de Mar.	116
Figura 5.13: Cruïlla de camins en el coll de Joanetes.	97	Figura 6.23: Una barraca de pedra seca perduda enmig d'una pineda.	117
Figura 5.14: El perfil de la punta del Far, amb la cinglera i el talús còncav.	97	Figura 6.24: El nucli històric de Llançà envoltat per urbanitzacions.	117
Figura 5.15: Patró paisatgístic típic del Cabrerès-Puigsacalm.	98	Figura 7.1: El paisatge litoral de la Costa Brava Centre en el sector de Llafranc.	125
Figura 6.1: La cala Culp.	105	Figura 7.2: La badia de Palamós.	126
Figura 6.2: Cala Portaló.	106	Figura 7.3: Paisatge agroforestal a la plana del corredor Palafrugell-Palamós.	126
Figura 6.3: Monestir de Sant Pere de Rodes.	106	Figura 7.4: Platja d'Aro vista des de l'interior.	126
Figura 6.4: La roca S'Àguila del pla de Tudela.	106	Figura 7.5: La cala de Castell, a Palamós, inclosa en el PEIN Castell-Cap Roig.	126

Figura 7.6: Les roques metamòrfiques com aquestes pissarres de Sa Riera, són un dels materials més abundants a les muntanyes de Begur.	128	Figura 7.28: Dunes continentals de les muntanyes de Begur, que van ser fixades amb pins a començament del segle XX.	137
Figura 7.7: Les pinedes de pi blanc i pi pinyer ocupen grans extensions al sector de Cap Roig.	128	Figura 7.29: Marina de Platja d'Aro.	137
Figura 7.8: La costa és alta i articulada en promontoris i cales com a Begur.	128	Figura 8.1: En primer terme, el paisatge agrícola del delta de la Tordera, al fons els primers contraforts de l'Ardenya.	145
Figura 7.9: El poble de Begur el 1957.	129	Figura 8.2: Conreus al delta.	146
Figura 7.10: La cala de Sa Riera l'any 1957.	129	Figura 8.3: La Tordera en el seu curs baix.	146
Figura 7.11: La badia de Palamós als anys 50 del segle passat.	129	Figura 8.4: Indústria al delta.	146
Figura 7.12: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	130	Figura 8.5: L'estany de cal Raba.	146
Figura 7.13: La cala de S'Alguer, a Palamós.	130	Figura 8.6: El llit de la Tordera amb canals trenats i barres de grava i sorra.	148
Figura 7.14: <i>Panoràmica des de Begur</i> , obra de Francesc Gimeno.	131	Figura 8.7: Paisatge agroforestal a la part baixa de les serres que encerclen el delta.	149
Figura 7.15: Cartell de la pel·lícula: <i>Pandora and the flying Dutchman</i> , rodada en part a la Costa Brava i protagonitzada per Ava Gardner.	131	Figura 8.8: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	149
Figura 7.16: La platja de la cala Sa Riera.	132	Figura 8.9: Paisatge de l'interior del delta entre els pobles de Palafolls i Tordera.	150
Figura 7.17: Les suredes són un dels boscos principals de les Gavarres marítimes.	132	Figura 8.10: Fotografia del llit de la Tordera, de Ramon Mompíó.	151
Figura 7.18: Panes de suro en una indústria de Palafrugell.	133	Figura 8.11: Zona humida prop del nucli de Tordera.	151
Figura 7.19: Cala Estreta.	133	Figura 8.12: Silueta del castell de Palafolls.	152
Figura 7.20: Els camins de ronda ressegueixen diferents trams de costa com el de la imatge, entre Aiguafreda i Sa Tuna.	134	Figura 8.13: El pont de ferro de Tordera.	152
Figura 7.21: El foc ha deixat visibles formes de relleu relacionades amb el modelat granític en aquests vessants propers a Aiguablava.	134	Figura 8.14: Plantació d'arbres de ribera.	152
Figura 7.22: Urbanitzacions afectades per un incendi forestal a la vall d'Aro.	134	Figura 8.15: Panoràmica del paisatge deltaic entre el castell de Palafolls, en primer terme, i el mar. ...	153
Figura 7.23: L'hotel Cap sa Sal, recentment reconvertit en apartaments.	135	Figura 8.16: Urbanitzacions als primers contraforts del turons situats al nord del delta.	154
Figura 7.24: Al municipi de Palafrugell les urbanitzacions s'han estès fins a la segona línia de costa.	135	Figura 8.17: Horts periurbans a Palafolls.	155
Figura 7.25: Els espigons de Sant Antoni de Calonge han tingut un impacte notable sobre la qualitat estètica del paisatge costaner.	135	Figura 9.1: Vista panoràmica de l'Empordanet des del Puig de la Font Pasquala.	163
Figura 7.26: Façana marítima de Sant Antoni de Calonge.	136	Figura 9.2: L'Estartit i el Ter Vell.	164
Figura 7.27: Camps de conreu a la perifèria de Palafrugell.	136	Figura 9.3: El nucli encimbellat de Pals.	164
		Figura 9.4: El fons escènic del Montgrí des del Pedró de Pals.	164
		Figura 9.5: Camps de fruiters a l'entorn de Torroella de Montgrí.	164

Figura 9.6: El riu Ter al seu pas per Torroella de Montgrí.	166	Figura 9.30: Apartaments turístics a la platja de Pals.	176
Figura 9.7: Camp de blat de moro. Al fons el relleu de les Gavarres.	166	Figura 9.31: La urbanització Roca Maura, en el vessant meridional del Montgrí.	176
Figura 9.8: El Iliri de mar (<i>Pancratium maritimum</i>) creix a les dunes litorals de la costa de l'Empordanet.	167	Figura 9.32: Pedrera a Ullà.	176
Figura 9.9: Nucli antic del poble de Pals.	167	Figura 9.33: Camp de golf a la platja de Pals.	177
Figura 9.10: La dessecació de les zones humides va permetre l'extensió de noves zones de conreu. A la imatge, camps a l'antic estany d'Ullastret, dessecat el segle XIX.	168	Figura 9.34: Passeig d'una urbanització inacabada a la Pletera.	177
Figura 9.11: Treballs de fixació de la gran duna continental del Montgrí, a final del segle XIX. (Font: Museu de la Mediterrània, Torroella de Montgrí).	168	Figura 9.35: Alguns pobles com Castell d'Empordà ofereixen noves oportunitats econòmiques gràcies a la presència de valors estètics i ecològics.	178
Figura 9.12: La platja de l'Estartit el 1925.	168	Figura 9.36: Ruïnes d'Ullastret.	178
Figura 9.13: Búnquer a la costa del Montgrí.	169	Figura 9.37: Arrossar a Pals.	178
Figura 9.14: La platja de Pals amb les antenes de Radio Liberty, avui ja desaparegudes.	169	Figura 9.38: Plana agrícola del Baix Ter presidida pel massís del Montgrí.	179
Figura 9.15: Camp de pomeres entre Verges i Torroella de Montgrí.	169	Figura 10.1: Panoràmica de l'estany de Banyoles.	187
Figura 9.16: Brolles i pinedes de pi blanc a la muntanya Gran del Montgrí.	170	Figura 10.2: Vista general de l'estany de Banyoles.	188
Figura 9.17: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	170	Figura 10.3: La plaça Major, porticada, de Banyoles.	188
Figura 9.18: Josep Pla va descriure amb gran precisió el paisatge de l'Empordanet.	170	Figura 10.4: Paisatge agrícola del Pla de Martís.	188
Figura 9.19: Torroella i el Montgrí en una obra del paisatgista Francesc Gimeno.	171	Figura 10.5: Paisatge periurbà als voltants de la carretera de Banyoles a Mata i Cornellà del Terri.	188
Figura 9.20: <i>L'Estartit</i> , obra de Josep Maria Mascort.	171	Figura 10.6: Dipòsit de travertí, un material calcari freqüent a l'entorn del llac de Banyoles.	190
Figura 9.21: Conreus de secà a l'Empordanet-Baix Ter.	171	Figura 10.7: El Clot d'Espolla és una àrea que queda inundada temporalment després de pluges importants a causa de la surgència de l'aigua que circula pel sistema càrstic.	190
Figura 9.22: Closa abandonada prop de la urbanització Els Griells.	172	Figura 10.8: Les torres de guaita al voltant de l'estany són utilitzades per observar les aus, a més de poder-hi contemplar el paisatge.	191
Figura 9.23: Les illes Medes, un element paisatgístic amb important valor simbòlic.	172	Figura 10.9: El triops és un petit crustaci de formes primitives que habita al Clot d'Espolla.	191
Figura 9.24: Vista panoràmica de la cala Montgó, a l'extrem septentrional de la unitat.	173	Figura 10.10: Vista del paisatge de l'entorn del llac de Banyoles en una fotografia del segle passat.	191
Figura 9.25: Masia fortificada al terme municipal de Torroella de Montgrí.	173	Figura 10.11: Fotografia antiga de la ciutat de Banyoles des del puig d'en Colomer.	192
Figura 9.26: Fileres d'arbres al límit de les parcel·les per apaivagar els efectes de la tramuntana.	174	Figura 10.12: Castell de Ravós del Terri, adossat a l'església de Sant Cugat.	192
Figura 9.27: La carretera de Torroella de Montgrí al Mas Pinell, arbrada als dos costats de la calçada.	174	Figura 10.13: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	192
Figura 9.28: Fons escènic emblemàtic del Montgrí.	175	Figura 10.14: Al sector de llevant, entre Fontcoberta, Cornellà del Terri i Ravós del Terri, hi predomina un paisatge agroforestal com el que es mostra a la fotografia d'un sector proper a Puigpalter.	193
Figura 9.29: Cicloturistes al voltant dels arrossars de Pals.	175		

Figura 10.15: <i>Banyoles</i> , de Lluís Roura.	194	Figura 11.7: Els materials calcaris predominen en algunes serres com Santa Magdalena.	212
Figura 10.16: <i>La dona desorientada</i> , una de les escultures amb més renom del bosc de Can Ginebreda.	194	Figura 11.8: Nucli de Vilarig.	213
Figura 10.17: El riu Fluvià a l'alçada d'Esponellà.	195	Figura 11.9: Església de Santa Maria de Palau.	213
Figura 10.18: Camps de conreu situats a les immediacions de l'estany de Banyoles.	195	Figura 11.10: Fortificació al poble de Sant Llorenç de la Muga.	213
Figura 10.19: Pont medieval de Sant Andreu del Terri.	196	Figura 11.11: Barraca de pagès a la garriga de Llers.	214
Figura 10.20: Església romànica de Santa Maria de Porqueres, segle XII.	196	Figura 11.12: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	214
Figura 10.21: Paisatge agrari amb Camós al fons.	196	Figura 11.13: La vegetació espontània recolonitza els camps abandonats a les serres calcàries que s'estenen entre Avinyonet de Puigventós i Llers.	215
Figura 10.22: Panoràmica de l'estany de Banyoles des del Puig de Can Colomer.	197	Figura 11.14: Oliverar a les immediacions de Llers.	215
Figura 10.23: Els camins que ressegueixen la vora de l'estany són utilitzats per passejades a peu o en bicicleta.	198	Figura 11.15: El Canigó s'aixeca en l'horitzó del paisatge observat des dels replans de Llers.	216
Figura 10.24: Els camps de gira-sol han aparegut en el paisatge agrícola com a conseqüència de la política agrària comunitària.	198	Figura 11.16: Salt d'aigua de la Caula.	217
Figura 10.25: Les granges han esdevingut un element característic del paisatge agrari de Banyoles.	198	Figura 11.17: La Muga al seu pas per Sant Llorenç de la Muga.	218
Figura 10.26: La urbanització Melianta, una tipologia de ciutat-jardí enclavada enmig dels plans agrícoles del nord de Banyoles.	199	Figura 11.18: Camps de cirerers prop de Terrades.	218
Figura 10.27: Edificacions en sòl no urbanitzable a les proximitats de la carretera C-66.	200	Figura 11.19: Castell de Vilarig.	218
Figura 10.28: Activitats industrials poc integrades.	200	Figura 11.20: Serrador prop d'Albanyà.	219
Figura 10.29: Hi ha paisatges que mantenen gairebé intactes les seves característiques pròpies, amb un alt valor estètic, com el de Fontcoberta que mostra la imatge, fet que ajuda a la promoció dels valors de tranquil·litat i ruralitat.	201	Figura 11.21: Estanyols del mas Margall.	219
Figura 11.1: Estreta vall oberta per la Muga prop d'Albanyà.	209	Figura 11.22: Santuari de la Mare de Déu de la Salut, a Terrades.	219
Figura 11.2: Turons de Sant Baldiri i de la Penya, al sud de Sant Llorenç de la Muga en el sector més muntanyós de la Garrotxa d'Empordà.	210	Figura 11.23: El poble de Llers (font: J. Cascales).	220
Figura 11.3: El poble de Vilanant, envoltat d'una extensa plana agrícola.	210	Figura 11.24: Carretera GI-510, entre Llers i Terrades.	220
Figura 11.4: Fons de vall oberta per la Muga entre Albanyà i Sant Llorenç de la Muga.	210	Figura 11.25: Ermita de Santa Magdalena.	221
Figura 11.5: La Garriga, espai singular que s'estén entre Avinyonet de Puigventós i Llers.	210	Figura 11.26: Efecte dels incendis forestals al nord de Cistella.	221
Figura 11.6: Boscos d'alzines i pinedes recobreixen densament els relleus més occidentals de la Garrotxa d'Empordà.	212	Figura 11.27: Les granges constitueixen un element cada cop més freqüent en el paisatge rural.	222
		Figura 11.28: Conreus abandonats al sector de les Garrigues.	222
		Figura 11.29: Pedrera a la carretera de Llers a Figueres.	223
		Figura 11.30: Pineda al costat d'un camp abandonat a Llers.	224
		Figura 11.31: Granja adossada al nucli de Cistella.	224

Figura 12.1: Mosaic paisatgístic del sector oriental de les Gavarres, entre la Pera i Púbol.	231	Figura 12.21: Fotografia d'una casa aïllada enmig del bosc.	241
Figura 12.2: Un paisatge forestal extens i continu recobreix el massís de les Gavarres.	232	Figura 12.22: Fotografia d'una de les línies elèctriques al seu pas per la unitat.	242
Figura 12.3: La riquesa en elements del patrimoni històric és un tret característic de les Gavarres. A la imatge, l'absis de Sant Miquel de Cruïlles.	232	Figura 12.23: El paratge de Santa Cristina, a Corçà, es podria veure afectat pel traçat sud de la variant de la Bisbal.	242
Figura 12.4: Els nuclis rurals petits i agrupats entorn de l'església parroquial, com aquest exemple de Púbol, és una de les característiques del poblament del sector nord.	232	Figura 12.24: Sector entre la Bisbal i Castell d'Empordà que es podria veure afectat pel traçat de la variant nord.	242
Figura 12.5: El mosaic agroforestal ocupa els replans de la perifèria del massís.	232	Figura 12.25: L'homogeneïtzació del paisatge forestal a causa de l'abandonament dels aprofitaments silvícoles és una de les debilitats del paisatge de les Gavarres.	243
Figura 12.6: El predomini de les cobertes forestals és un dels trets característics del paisatge de les Gavarres.	234	Figura 12.26: El bon estat de conservació dels nuclis rurals, com per exemple Púbol, és una fortalesa del paisatge de les Gavarres.	243
Figura 12.7: El dolmen de la cova d'en Daina va ser construït pels primers pobladors de les Gavarres entre el 2.700 i el 2.200 a.C.	235	Figura 13.1: Paisatge forestal de la vall de la riera d'Osor, a llevant del turó de Sant Benet, al cor de les Guilleries.	251
Figura 12.8: La torre de Cruïlles és l'únic vestigi que es conserva de l'antic castell de Cruïlles, una de les senyories principals del Baix Empordà en el segle XI i XII.	235	Figura 13.2: Boscos caducifolis a Sant Miquel de Solterra (Font: Pere López).	252
Figura 12.9: Els pobles de cases agrupades al voltant de l'església, com a Sant Sadurní de l'Heura, és un patró característic de les Gavarres.	236	Figura 13.3: Sant Hilari Sacalm se situa al centre de les Guilleries, sobre un replà erosiú.	252
Figura 12.10: Polígon industrial de Celrà.	236	Figura 13.4: Imatge de l'embassament de Susqueda.	252
Figura 12.11: Un carrer de Monells.	236	Figura 13.5: L'Eix Transversal travessa les Guilleries d'est a oest.	252
Figura 12.12: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	237	Figura 13.6: El relleu de les Guilleries està solcat per estretes valls modelades per rieres i torrents com el d'Osor.	254
Figura 12.13: Les suredes de les Gavarres han estat font d'inspiració de diversos literats.	237	Figura 13.7: El relleu de les Guilleries està modelat sobretot sobre materials granítics.	255
Figura 12.14: Sant Martí de Romanyà, a Romanyà de la Selva, poble glosat per Mercè Rodoreda.	238	Figura 13.8: Les suredes han estat des del segle XIX un dels boscos més importants del sector meridional de les Guilleries.	255
Figura 12.15: El contrast entre camps de conreu i claps de vegetació d'alguns paisatges rurals de les Gavarres presenta un alt valor estètic.	238	Figura 13.9: Els boscos caducifolis com les castanyedes ocupen les obagues humides.	255
Figura 12.16: Molts pobles de les Gavarres estan emplaçats dalt de turons, amb les cases agrupades a l'entorn de l'església.	238	Figura 13.10: El castell d'Hostalric, situat dalt un petit turó, domina el corredor de la Tordera.	256
Figura 12.17: Sant Cebrià de Lledó és una de les parròquies més antigues de les Gavarres.	239	Figura 13.11: A l'edat mitjana, les masies i veïnats eren els centres des d'on es modelava el paisatge de les Guilleries. A la imatge, l'ermita de Sant Feliu de Buixalleu.	256
Figura 12.18: L'aprofitament dels boscos és un dels principals valors productius.	239	Figura 13.12: Grans usos i cobertes del sòl. Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl (ICC).	257
Figura 12.19: El Santuari de la Mare de Déu dels Àngels és un mirador de primer ordre, no només del paisatge de les Gavarres sinó també de bona part de les unitats de paisatge veïnes.	240	Figura 13.13: L'Eix Transversal és la principal via de comunicació que travessa les Guilleries.	257
Figura 12.20: Les activitats turístiques basades en els elements del patrimoni natural i històric són una de les oportunitats del paisatge de les Gavarres.	241	Figura 13.14: <i>Sant Hilari Sacalm</i> , obra d'Ernest Descals.	257
		Figura 13.15: <i>Paisatge de les Guilleries</i> , de Josep Nogué.	258

Figura 13.16: Els paisatges de les Guilleries van ser el teatre d'actuació de coneguts bandolers del segle XVI, fet que ha inspirat moltes llegendes i rondalles.	258
Figura 13.17: Imatge del balneari de la Font Picant, a Sant Hilari Sacalm.	258
Figura 13.18: Passeig arbrat a la carretera d'entrada de Sant Hilari Sacalm.	259
Figura 13.19: Vila emmurallada d'Hostalric.	259
Figura 13.20: Les plantacions forestals tenen un gran valor productiu. A la imatge plantacions de <i>Pinus radiata</i> prop d'Osor.	259
Figura 13.21: Els vivers d'arbres són una de les activitats productives principals a les Guilleries.	260
Figura 13.22: La ruta de les 10 ermites és una bona opció per gaudir del paisatge. A la imatge de la Mare de Déu del Coll	260
Figura 13.23: Panoràmica del corredor de la Tordera a l'alçada d'Hostalric on es pot apreciar la gran extensió que ocupen les plantacions de pollancre i plàtans.	261
Figura 13.24: L'aprofitament del suro continua essent una de les activitats silvícoles principals del sector meridional de les Guilleries.	261
Figura 13.25: Imatge de la presa de l'embassament de Susqueda.	262
Figura 13.26: Instal·lacions industrials en desús a les Mines d'Osor.	262
Figura 13.27: Panoràmica de Sant Hilari Sacalm on es poden observar els creixements residencials a la perifèria del nucli.	263

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1: Unitats de paisatge de les Comarques Gironines.	3
Taula 2: Usos i cobertes del sòl distribuïts per unitats de paisatge.	4

